

Spis treści

Wstęp	9
Przedmowa	13

Rozdział 1

Prymarność wychowania w rodzinie

1.1. Uwarunkowania autonomii wychowawczego funkcjonowania rodziny	15
1.1.1. Rodzina jako środowisko życia i wychowania	15
1.1.2. Podmiotowy walor wychowania rodzinnego	21
1.1.3. Psychospołeczna przestrzeń rodziny	24
1.2. Rodzina jako wartość w orientacji życiowej młodzieży	26
1.2.1. Wychowanie moralne a wartości	26
1.2.2. Rodzina w hierarchii wartości. Wyniki badań	30
1.2.3. Rodzina jako wartość autoteliczna i źródło wartości	33
1.2.4. Orientacja prorodzinna	35
1.3. Nauki edukacyjne o wychowaniu do życia w rodzinie	39
1.3.1. Zadania nauk edukacyjnych a swoistość wychowania w rodzinie	39
1.3.2. Funkcja edukacyjna i demaskatorska nauk edukacyjnych	43

Rozdział 2

Rozwój moralny człowieka w aspekcie podmiotowości

2.1. Niepełnosprawność w dziedzinie moralnej z perspektywy podmiotu	47
2.1.1. Niepełnosprawność moralna zawiniona i niezawiniona	47
2.1.2. Przesłanki prakseologiczno-etyczne zjawiska niepełnosprawności	50
2.1.3. Sprawność moralna osób niepełnosprawnych	53
2.1.4. Niepełnosprawność moralna osób sprawnych	56

2.2. Podmiotowość w wychowaniu i samowychowaniu	60
2.2.1. Idea podmiotowości	60
2.2.2. Podmiotowy charakter stosunku wychowawczego	62
2.2.3. Kategorie „podmiot” i „przedmiot” w piśmiennictwie pedagogicznym	67
2.2.4. Interpretacja relacji podmiot – przedmiot w wychowaniu i samowychowaniu	70
2.2.5. Typologia wychowania w kontekście podmiotowości (zarys)	75

Rozdział 3

Trud autokreacyjny

3.1. Koncepcja samowychowania młodzieży w nauczaniu Jana Pawła II. Próba rekonstrukcji	81
3.1.1. Ogólna charakterystyka koncepcji „więcej być”	81
3.1.2. Struktura samowychowania w ujęciu Jana Pawła II	85
3.1.3. Znaczenie i aktualność samowychowania	94
3.2. O pracy studenta nad sobą	95
3.2.1. Metodologiczne ujęcie problematyki samokształcenia i samowychowania	95
3.2.2. W kierunku integracji procesów samokształcenia i samowychowania	97
3.2.3. Struktura pracy nad sobą (zarys)	99
3.2.4. Studiowanie a praca nad sobą	101

Rozdział 4

Aksjologiczne i etyczne problemy wychowania i samowychowania

4.1. Ideały i cele wychowania wobec wartości transcendentnych	105
4.1.1. Człowiek w świecie wartości	105
4.1.2. Wartości a cele życia	107
4.1.3. Wartości a cele wychowania i samowychowania	109
4.1.4. Ideał wychowania a wartości i cele	111
4.2. Idea pracy nad sobą w poglądach młodzieży	114
4.2.1. Idee pedagogiczne	114
4.2.2. Świadomość idei pracy nad sobą	117
4.3. Literatura i media w perspektywie pedagogicznej	120
4.3.1. Literatura i media wobec zagrożeń	120
4.3.2. Relacja: literatura – medium – człowiek	123
4.3.3. Literatura i media objęte stosunkiem wychowawczym	125

Rozdział 5

Literackie inspiracje autokreacji

5.1. Literacki wzór monologu kreatywnego	129
5.1.1. Monolog wewnętrzny	129
5.1.2. Warunki monologu kreatywnego	131
5.1.3. Efekty monologu kreatywnego	137
5.2. Podmiotowy charakter dialogu wychowawczego	138
5.2.1. O potrzebie dialogu	138
5.2.2. Rodzaje i odmiany dialogu	140
5.2.3. Zarys wybranych typów dialogu wychowawczego	142
5.2.4. Podmiotowy dialog wychowawczy	144
5.2.5. Spotkanie i dialog	146
5.3. Cisza i milczenie – implikacje pedagogiczne	147
5.3.1. Natura ciszy	147
5.3.2. Odmiany i funkcje milczenia	150

Rozdział 6

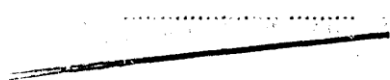
Charakter aktywności wolnoczasowej

6.1. Dobrowolność zachowań wolnoczasowych	153
6.1.1. Dobrowolność uczestnictwa	153
6.1.2. Dobrowolność uczestnictwa w grupie	155
6.1.3. Dobrowolność uczestnictwa a samowychowanie	158
6.2. Ekspresja w wychowaniu i samowychowaniu	162
6.2.1. Ekspresja w wychowaniu	162
6.2.2. Ekspresja w samowychowaniu	166
6.2.3. Wychowawca wyzwalaający ekspresję	169

Rozdział 7

Czas wolny ważny dla rozwoju człowieka

7.1. Autokreacja w sferze aktywności fizycznej	173
7.1.1. Wychowanie fizyczne jako dziedzina teorii wychowania	173
7.1.2. Praca nad sobą w aktywności fizycznej	177
7.1.3. O kulturze fizycznej człowieka	179
7.2. W poszukiwaniu ideału osobowości wolontariusza	183
7.2.1. Działalność związana z wolontariatem, wolontariat, wolontariusz	183
7.2.2. Osobowość wolontariusza	187
7.2.3. Ideał a charakter człowieka	191

Rozdział 8

Kreator edukacji wyzwalaającej

8.1. Nauczyciel w roli wychowawcy klasy	195
8.1.1. Zagrożona wychowawcza funkcja szkoły	195
8.1.2. Rola wychowawcy klasy i jej model	197
8.1.3. Model jako wizja normatywna	202
8.2. Samopoznanie nauczyciela-wychowawcy w kontekście jego kompetencji pedagogicznych	204
8.2.1. Znaczenie samopoznania	204
8.2.2. Samopoznanie i samowiedza	206
8.2.3. Pojęcie i model kompetencji pedagogicznych	212
8.2.4. Kompetencje dydaktyczne, wychowawcze i opiekuńcze	215

Rozdział 9

Państwo – patriotyzm – wychowanie

9.1. Państwo jako podmiot wychowania patriotycznego	221
9.1.1. Zdrowe państwo – podmiot wychowania	221
9.1.2. Państwo a naród	223
9.1.3. Wychowanie patriotyczne	225
9.1.4. Stosunek państwa do innych podmiotów wychowania	228
9.2. Patriotyzm – wymiar osobowej tożsamości	232
9.2.1. Patriotyzm jako wartość kultury narodowej	232
9.2.2. Tożsamość osobowa a patriotyzm	235
9.2.3. Waleń patriotyzmu w ideale wychowania	237

Rozdział 10

Wartości kultury akademickiej

10.1. Kultura akademicka w perspektywie pedagogicznej	241
10.1.1. Normatywy charakter kultury akademickiej	241
10.1.2. Związki kultury z wychowaniem i pedagogiką	243
10.1.3. Ku pedagogice szkoły wyższej	245
10.2. Prawda i profesjonalizm w kulturze akademickiej	249
10.2.1. Prawda w przestrzeni wyższej edukacji	249
10.2.2. Relacja: prawda – profesjonalizm – perfekcjonizm	252
10.3. Wiedza i mądrość w edukacji akademickiej	254
10.3.1. Wiedza – atrybut szkoły wyższej	254
10.3.2. Mądrość jako wartość kultury akademickiej	257

Bibliografia	261
Spis rysunków i tabel	273